

Mensen denken: tot je veertigste is alles mogelijk

Nederlandse vrouwen krijgen op steeds latere leeftijd kinderen.

De Raad voor de Volksgezondheid en Zorg trekt aan de bel. „Als je kinderen wil, krijg ze dan vóór je dertigste.”

**Door onze redacteurs
CLAUDIA KAMMER en
ANTOINETTE REERINK**

DEN HAAG, 8 MAART. Als foetus heeft een meisje zeven miljoen eicellen. Aan het begin van de puberteit is dat aantal geslonken tot een paar honderdduizend, en bij de menopauze is haar voorraad helemaal op. De vrouwelijke vruchtbaarheid neemt met de jaren heel snel af.

Volgens de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ) realiseren jonge mensen zich dat veel te weinig en moet de overheid snel iets doen aan het uitstel van ouderschap. De afgelopen dertig jaar is de gemiddelde leeftijd waarop een vrouw haar eerste kind krijgt, gestegen van 24 naar 29. Hoog opgeleide vrouwen zijn gemiddeld 34 bij hun eerste kind. De medische en maatschappelijke gevolgen zijn zorgwekkend.

Uitstel van ouderschap leidt tot meer

medische complicaties tijdens de zwangerschap (zoals miskramen), meer kans op kinderen met een afwijking, meer gevallen van borstkanker. Maar ook: een dalend kindertal, waardoor de krapte op de arbeidsmarkt toeneemt en de kosten van de verzorgingsstaat op een kleinere beroepsbevolking drukken.

De gedachte 'tot je veertigste is nog alles mogelijk en anders is er altijd nog IVF', is breed ingeburgerd. „Maar IVF is geen wondermiddel”, schrijft de adviesraad van regering en parlement in een gisteren gepresenteerd rapport.

Gynaecoloog Carina Hilders, mede-auteur van het rapport, ziet de onwettigheid elke dag in haar praktijk. „Als ik jonge mensen vertel welke risico's ze lopen met laat ouderschap, staan ze heel erg te kijken. Mensen denken te veel dat de wereld maakbaar is. Ze weten niet dat een vruchtbaarheidbehandeling vaak uitmondt in een mislukking.” Vrouwen realiseren zich vaak wel dat hun biologische klok tikt, maar voordat het bij mannen zover is, is een stel gemiddeld drie jaar verder. „Dat is zonde van de tijd.”

Wat maar weinig mensen weten, is dat uitgesteld ouderschap ook leidt tot meer

borstkanker. De late leeftijd waarop Nederlandse vrouwen baren, hun lage kindertal en de korte periode van borstvoeding (3 maanden) vormen „waarschijnlijk de belangrijkste verklaring waarom borstkanker in Nederland vaker voorkomt dan in welk Europees land ook”.

Medisch gezien geldt volgens de Raad: 'Als je kinderen wilt, krijg ze dan vooral vóór je dertigste'. Maar maatschappelijk gezien loont het juist om laat kinderen te

Risico's nemen flink toe bij laat moederschap

- Sinds de jaren '70 is de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen hun eerste kind krijgen met vijf jaar gestegen, tot 29,4 jaar.
- Tegenwoordig is 45 procent van de moeders die hun eerste kind krijgen 30 jaar of ouder.
- De maandelijks kans op een zwangerschap is op het 35ste jaar de helft van die van een 30-jarige vrouw en op het 38ste jaar nog maar een kwart.
- Veertig procent van de stellen zonder kinderen is ongewenst kinderloos.
- Het gemiddelde kindertal per gezin is in Nederland gedaald tot 1,7.

krijgen. Vrouwen die zich tijdens de eerste jaren van hun loopbaan volledig inzetten voor hun werk, bouwen een steviger positie op dan vrouwen die er door het kinderen krijgen 'even tussenuit' gaan. Ook het inkomen van vrouwen komt op een heel leven bezien hoger uit als zij later moeder worden.

Hoogleraar openbare financiën Harrie Verbon, lid van de RVZ-commissie die het rapport voorbereidde, geeft werkgevers

- Eén op de tien vrouwen in Nederland krijgt voor haar 75ste borstkanker. De kans op deze ziekte stijgt met 3 procent voor ieder jaar dat een vrouw haar eerste kind later krijgt. En daalt met 7 procent voor elke extra geboorte en 2 procent voor elk half jaar dat ze borstvoeding geeft.
- Het risico op een kind met het syndroom van Down is op 35-jarige leeftijd vier keer zo hoog als voor een 25-jarige vrouw, en op 40-jarige leeftijd 10 keer zo hoog.
- Vrouwen zijn op een gemiddelde leeftijd van 41 jaar onvruchtbaar.

de schuld. Zij richten hun arbeidsproces zo in, dat vrouwen met kinderen zich niet kunnen handhaven (en mannen met kinderen wel) door weinig flexibele werktijden en weinig animo om herintreedsters aan te nemen. Met name hoog opgeleide ouders krijgen daardoor minder kinderen, waardoor „het aandeel van hoogopgeleiden in de bevolking voortdurend zal afnemen”.

Om het voor ouders makkelijker te maken arbeid en zorg te combineren, zou de overheid de kinderopvang moeten verbeteren en verlofregelingen uitbreiden. Een ander voorbeeld is kinderopvang faciliteren in studentenhuizen.

Tegelijkertijd waarschuwt een aantal auteurs van het rapport ervoor dat overheidsingrijpen niet tot een spectaculaire verlaging van de leeftijd zal leiden waarop mensen aan kinderen beginnen. In Scandinavië, een 'walhalla' voor ouders, ligt de leeftijd waarop vrouwen voor het eerst moeder worden niet heel veel lager dan in Nederland (Finland en Denemarken 0,9 jaar eerder, Zweden 0,3 jaar).

Hoogleraar Joop Schippers, hoogleraar arbeids- en emancipatie-economie, schreef voor het RVZ-rapport een bijdra-

ge over 'werken en moeders'. Hij verkiest een terughoudende overheid. „We willen toch niet terug naar de tijd waarin meneer pastoor elk jaar kwam vragen of het echtpaar nog wel zijn best deed om kinderen te krijgen?”

In sommige landen, zoals in Frankrijk, doet de overheid wel aan 'bevolkingspolitiek'. Gezinnen krijgen bijvoorbeeld een premie per geboorte. Volgens Schippers zal dat maar weinigen overhalen. „De beslissing om al dan niet aan kinderen te beginnen, hangt af van veel meer factoren. Het opgeven van een deel van de eigen vrijheid, de aanwezigheid van een geschikte partner, het inschatten van carrièremogelijkheden, de vraag of je een goede ouder kan zijn.”

Heleen Mees van de stichting 'Women on top', zegt te geloven dat optimisme over de toekomst een belangrijke rol speelt in de keuze voor kinderen. „Daarom krijgen Amerikaanse vrouwen meer kinderen dan in Nederland, ook al zijn de regelingen er slecht.”

Maar volgens haar zou het wel helpen als de schooltijden verlengd zouden worden, zoals in Frankrijk. Belangrijkste is echter dat mannen meer worden betrokken. „Juist mannen willen kinderen vaak uitstellen. Leg de oplossing in de handen van de man én de vrouw.”